

METODICKÉ POZNÁMKY

Pohyb obyvatelstva je rozdělen do kapitol, značených podle jednotlivých souborů. Přehledové a syntetické údaje jsou obsaženy v kapitole I. Veškeré údaje se týkají všech obyvatel, kteří mají na území České republiky trvalé bydliště a to bez ohledu na jejich státní občanství, od roku 2001 – v návaznosti na sčítání lidu, domů a bytů 2001 – včetně cizinců s tzv. dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů, podle zákona č. 326/1999 Sb.) a cizinců s azylem na území ČR. Třídění podle velikostních skupin obcí používá ČSÚ při definování venkovského a městského obyvatelstva (tj. v obcích do 2 tisíc, resp. nad 2 tisíce obyvatel).

U všech souborů se věkem (v letech, měsících, týdnech) rozumí vždy vypočtený dokončený věk. Pouze délka života ve dnech u zemřelých kojenců je kalendářním věkem, tj. rozdílem data narození a úmrtí.

Územní členění výsledků zpracování za kraje a oblasti důsledně respektuje ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC (a jeho novelu č. 176/2001), a navazující klasifikaci CZ-NUTS, zavedenou opatřením ČSÚ ze dne 27.4.1999.

Pohyb obyvatelstva v ČR v letech 1921 - 2002

Retrospektiva pohybu obyvatelstva obsahuje události, které se odehrály na území České republiky. Do konce 1929 byl zjišťován místo počtu zemřelých do 28 dnů počet zemřelých do 1 měsíce. Od 1.7.1954 je v zahraničním stěhování České republiky zahrnuto stěhování všech osob (včetně cizinců) s místem trvalého pobytu v České republice a od 1.1.2001 všech občanů ČR s trvalým pobytem na území ČR, cizinců s povolením k trvalému pobytu na území ČR, cizinců s vízem nad 90 dní a cizinců s azylem na území ČR.

A. Přehled pohybu obyvatelstva

Úhrn těhotenství je definován jako součet počtu živě a mrtvě narozených dětí a potratů. Mrtvorozenost je definována jako počet mrtvě narozených dětí připadající na 1000 celkem narozených. Kojenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 1 roku na 1000 živě narozených, novorozenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 28 dnů, připadající na 1000 živě narozených. Perinatální úmrtnost je definována jako počet mrtvě narozených dětí a dětí zemřelých do 7 kalendářních dnů (0-6 dokončených dnů života) po porodu na 1000 celkem narozených dětí. Vybranými městy v této kapitole jsou všechny obce (520 kromě Brna, Ostravy, Plzně a Prahy), které měly k 1. 1. 2002 statut města (působil v nich městský nebo magistrátní úřad).

B. Sňatky

S výjimkou tabulky B.02 jsou všechny ostatní tabulky v případě územního členění tříděny podle místa trvalého bydliště ženicha.

C. Rozvody

Tab. C.01 se týká všech podaných žádostí o rozvod, následující tabulky obsahují kombinační třídění za rozvedená manželství.

D. Narození

Podle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 11 ze dne 22. ledna 1988 se narozením živého dítěte rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina jestliže projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnosti a) 500g a vyšší anebo b) nižší než 500g a přežije-li 24 hodin po porodu. Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečníku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena. Narozením mrtvého dítěte se rozumí úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1000 g a vyšší.

E. Potraty

Tabulky za potraty jsou zpracovány ze souboru individuálních dat, který ČSÚ přebírá od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. Potratem se rozumí ukončení těhotenství ženy, při němž a) plod neprojevuje ani jednu ze známek života a jeho porodní hmotnost je nižší než 1000 g a pokud ji nelze zjistit, jestliže těhotenství je kratší než 28 týdnů, b) plod projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost nižší než 500 g, ale nepřežije 24 hodin po porodu, c) z dělohy ženy bylo vyňato plodové vejce bez plodu, anebo těhotenská sliznice. Potratem se rozumí též ukončení mimoděložního těhotenství anebo umělé přerušení těhotenství provedené podle zvláštních předpisů. V letech 1987 - 1991 byla mimoděložní těhotenství zahrnuta do UPT, od roku 1992 do ostatních potratů. Ministerstvo zdravotnictví ČR od 1. 1. 1994 zavedlo nové tiskopisy s podrobnějším číselníkem rodinného stavu a vzdělání ženy. Ve zpracování byly tyto číselníky převzaty beze změn. Na rozdíl od tabulek publikovaných ÚZIS jsou do výsledků zahrnuty potraty všech žen s trvalým pobytem v ČR, tj. včetně cizinek. V roce 2000 změnil ÚZIS opět číselník druhu potratu, Kódem 2 jsou místo UPT do 9 týdnů definovány miniinterrupce a kódem 3 místo UPT po 8 týdnech jsou označena jiná legální UPT. Změna se promítla do tabulek E.01 a E.03.

G. Zemřelí podle příčin smrti

S účinností od 1. 1. 1994 byla v ČR podle paragrafu 24 odst. 4 zákona ČNR č. 278/1992 Sb. zavedena Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decenální revize (dále jen „klasifikace MKN-10). Garantem MKN-10 je Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. MKN-10 používá na rozdíl od MKN-9 čtyřmístný alfanumerický kód jednoho písmene a tří číslic. Pro základní statistické zpracování se používá třímístný alfanumerický kód. Rozsah příčin smrti se výrazně rozšířil a byly pozměněny též názvy a pořadí tříd příčin smrti. Vnější příčiny poranění a otrav (dříve dodatková klasifikace E) jsou zařazeny do samostatné třídy XX.

H. Stěhování

Objem stěhování za vyšší územní jednotku je definován jako součet objemu stěhování za nižší územní celky plus stěhování mezi nižšími územními celky. Obrat stěhování je definován jako úhrn přestěhování a vystěhování v dané územní jednotce. Do případů vnitřního stěhování je zahrnuto stěhování mezi urbanistickými obvody Prahy (i když je to stěhování uvnitř obce).